
Timisoara in timpul ocupatiei militare sovietice

www.primariatm.ro/index.php?menuId=2&viewCat=70&viewItem=243

In septembrie 1944 orasul a fost aparat cu mari jertfe, de asalturile trupelor hitleriste. Sute de militari romani au platit cu viata libertatea Timisoarei. Dar, in vatra orasului, in cazarmi si in cele mai spatiosse imobile se vor instala unitatile militare sovietice pentru aproape 14 ani (1944-1958). Sunt ani marcati de mari lipsuri materiale, de terorizarea fizica si psihica a populatiei, de umilire si frica, de anulare a drepturilor cetatenesti. Inca din toamna anului 1944 se impune orasului un statut de ocupatie militara. Desi guvernul Romaniei a precizat clar (29 septembrie 1944) raporturile dintre populatie si unitatile sovietice, in realitate militarii sovietici au patruns de nenumarate ori in casele locuitorilor si sub amenintarea armeei, au luat importante bunuri materiale. Din magazinele particulare au luat marfuri, produse alimentare, bauturi alcoolice etc.¹ Ca oras la granita de vest a tarii, cu o numeroasa populatie de origine etnica germana, ca oras bine cunoscut prin traditia democratica, Timisoara va suporta din plin metodele 'puterii rosii' si consecintele ocupatiei sovietice.²

Incepand cu 28 septembrie 1944 s-a trecut la confiscarea intreprinderilor, magazinelor, autovehiculelor, bunurilor apartinand locuitorilor germani din Timisoara. A urmat deportarea femeilor si barbatilor de origine etnica germana si lagarele de munca din URSS. In locuintele acestora vor fi instalatii ofiteri sovietici. In 29 decembrie 1944 s-a infiintat Comisia pentru purificarea administratiei municipale si a unor intreprinderi timisorene.³ Se declanseaza de acum un val de epurari, arestari si o violenta propaganda de 'demascare' a celor cunoscuti pentru convingerile lor democratice, propaganda care devine o preocupare zilnica a celor care considerau 'marele prieten de la rasarit' ca salvator al Romaniei. Prin Decretul Lege 1640/1945 numerosi timisoreni (barbati intre 17-45 de ani, femei intre 17-30 de ani) au fost ridicati si deportati in lagare de munca, iar in intreprinderile industriale si comerciale sunt numiti administratori de supraveghere. Cu Ordinul secret nr. 599/27 martie 1947, Inspectoratul de Jandarmi Timisoara dispune un control si o supraveghere severa, pe cale politieneasca, asupra tuturor membrilor partidelor: liberali si national-taranesc.⁴ Autoritatile comuniste din Timisoara alcatuiesc in anii 1949-1950 liste cu persoanele considerate 'suspecte si dusmanoase fata de clasa muncitoare'. Cuprind numele a 982 de persoane din oras: profesori universitari, medici, ingineri, avocati, artisti, tehnicieni, muncitori, functionari. Intre cei trecuti pe aceste liste aflam personalitati de frunte ale stiintei si culturii timisorene: Constantin Candea, Vasile Mioc, Serban Bratianu, Petru Ramneantu, Vladimir Busila, Eduard Pamfil, Mihail Ghermanescu, Mihai Lazar, N. Blatt, Stefan Bogdan, Anca de Barbu, Mircea Mavrodin etc.⁵

Deceniul 1948-1958 pana la plecarea trupelor sovietice din tara s-a identificat cu procesul de sovietizare, cu aplicarea metodelor staliniste ale 'luptei de clasa', cu terorizarea brutala a mii de locuitori ai Timisoarei. Au fost ani de umilinte suspiciune si teama, de enorma incordare si tensiune psihica.

S-au adaugat masurile restrictive in privinta bunurilor de consum, motivate de cerinta trimiterii lor in URSS, potrivit Conventiei de Armistitiu. Din 4 octombrie 1944 se rationalizeaza consumul de carne si produse de carne distribuite numai pe cartela in cantitati minime (250 gr/persoana/saptamana). Din anul 1945 se rationalizeaza consumul de paine, zahar si alte produse alimentare, care se distribuiau numai pe cartela. Din februarie 1946, painea se distribuie numai in doua zile pe saptamana (joia si sambata) in ratii de 600 gr/persoana/saptamana. In mai 1945 s-a infiintat Comisia de colectare, care strangea din depozite si magazine produsele alimentare pentru a fi trimise in URSS. Intr-un raport al Sectiei 1 Militie Timisoara se mentiona faptul ca in mijloacele de transport in comun pot fi mereu auzite versurile: 'Pleaca trenul incarcat/Cu faina din

PRIMARIA MUNICIPIULUI TIMISOARA

Banat/Incarcat cu grau, cu boabe/Pentru rusii morti de foame'.⁶ Avand protectia si sprijinul trupelor sovietice de ocupatie, autoritatile comuniste adopta cele mai drastice masuri de rationalizare a produselor de consum, prin care lovesc cu duritate in conditiile de viata ale oamenilor si aduc zeci de mii de familii timisorene la limita infometarii, cu mult sub nivelul de viata din anii razboiului mondial. In acelasi timp, la mitingurile si adunarile regizate de activistii partidului comunist, vorbitorii instruiti in prealabil, vorbeau de lupta pe care o ducea muncitorimea 'pentru a-si asigura o viata demna si un viitor stralucit', condamnau 'cu manie proletara' partidele istorice.⁷ Erau organizate sistematic 'intregerile socialiste' in intreprinderi si institutii; au fost aplicate metodele 'stahanoviste' sovietice de munca in fabrici, ceea ce a echivalat cu cresterea normelor de lucru, cu o majora intensificare a muncii. Numerosi muncitori si tehnicieni din intreprinderile timisorene vor avea mult de suferit deoarece 'dau dovada de conservatorism si refuza sa introduca metodele sovietice de munca'.⁸

Pentru generatiile mai tinere de astazi asemenea realitati pot aparea ca neverosimile. Din nefericire, ele au existat si au generat una dintre cele mai intunecate pagini din istoria romaneasca. Au generat si multiple forme de rezistenta care au demonstrat trainicia convingerilor democratice si respingerea unui regim totalitar, impus si sustinut prin forta armatei sovietice de ocupatie.

Note

? Arhiva Istorica Nationala, Timis, fond Chestura Politiei Timisoara,
dosare 10/1944, 45/1944, 348/1944, 375/1944 etc.

? I. Munteanu, R. Munteanu, Timisoara. Monografie
, Ed. Mirton, 2002

? Buletinul Municipiul Timisoara
, nr. 2, 1945, p. 23-24.

? Arhiva Istorica Nationala, Timis, fond Legiunea de Jandarmi Timisoara
, dosar 12/1947, f. 2.

? Idem, fond Comitet Regional PCR Timisoara
, dosare 162/1950, 173/1950.

? Idem, dosar 4/1956, f. 272

? Luptatorul banatean
, III, 1946, nr. 678 din 14 decembrie, p. 3.

PRIMARIA MUNICIPIULUI TIMISOARA

? Arhiva Istorica Nationala, Timis, fond Comitet Regional PCR Timisoara
, dosar 18/1951.

Prof. univ. dr. Ioan MUNTEANU